

VALLHUMLA

Blommande rödklöver är viktig föda för vallhumlan.
Foto: Mats Wilhelm

Helsvart humla

Vallhumlan känner du igen på den ofta helsvarta, korta och täta pälsen. Drottning och arbetare har grå eller gråbrun bakkroppspets och kan ha en liten gul halskrage. Ibland kan du se individer som är helt svarta. Hanarna har även ljusare ränder på bakkroppen vilket ger ett randigt intryck.

På kontinenten är vallhumlan oftast mer färggrann med tydliga gula band och en vit bakände. I Skåne kan du träffa på drottningar med gul halskrage, sannolikt inflyttade från Danmark eller Tyskland.

Pollinerar vallfrödlingar

Vallhumlan finns i öppna marker från Skåne till Dalälven och vidare upp längs södra Norrlandskusten. Arten saknas i många områden men är ofta allmän lokalt. Den kan vara dominerande i frödlingar av rödklöver

Vallhumlan har observerats från i stort sett hela Europa utom på Island. Under senare tid har den gått starkt tillbaka och är utdöd i delar av Mellaneuropa. I Storbritannien dog vallhumlan ut under sent 1900-tal, men nu introduceras den åter med vallhumlor från bland annat Skåne.

Drottningen kommer fram i maj eller juni. Då kan du ofta se henne besöka tjärblomster och häckvicker. Vallhumlan bygger boet i öppna marker, oftast under jord i övergivna bon och gångar av sork. Samhällena är små.

Vallhumlan har en lång tunga och samlar därför föda i djupa blommor. Favoriter är vitplister, vallört, tjärblomster och knölsyska, men även ärtväxter som vickrar, rödklöver, skogsklöver, getväppling och gulvial. I trädgårdar besöker den ofta lavendel, kantnepeta och lammöron.

Vallhumlan är en viktig pollinerare av grödor som rödklöver och åkerböna.

Vallhumlan är en viktig pollinatör i fröodlingar av rödklöver.
Foto: Petter Haldén

DU KAN HJÄLPA VALLHUMLAN

Bevara blomrika torrbackar

För att gynna vallhumlan är det viktigt att bevara och vårda torrbackar med tjärblomster, getväppling och vickrar. Dessa torrbackar finns ofta i betesmarker och slåtterängar.

Fler örter ger mer mat

Bevara och vårda blomrika åkerholmar, kantzoner, bryn och gårdsmiljöer.

Sen vallskörd gör att klöverna hinner gå upp i blom. Betesdrift gynnar örtrikedomen det gör även lägre kvävenivåer och minskad kemisk ogräsbekämpning. Blommande klöver och andra örter ger föda till vallhumlan och andra långtungade humlearter.

På lågproducerande naturbetesmark är det bra att beta eller slå av sent, mot slutet av juli. Detta håller tillbaka förbuskning samtidigt som det skapar blomrikedom. Ärtväxterna, som är viktiga för de långtungade arterna, gynnas ofta på dessa kvävefattiga marker.

Klöverfröodlingar är viktiga eftersom de ger gott om föda till vallhumlan.

Låt remsor blomma i vallen

För att gynna vallhumlan och andra långtungade humlor kan du spara en maskinbredd när du slår av din klövervall på försommaren. Då skapas blomrika kantzoner som bjuder in de långtungade humlorna.

Om du sår in vitklöver och andra ärtväxter i rödklövervallen så ger det humlemat även efter första skörden.

Blommor hela sommaren

Det här kan du göra för att få fler blommor och längre blomning på din gård:

- Spara blommande buskar och träd.
- Lämna obesprutade kantzoner där örter kan få gå upp i blom.
- Så en blommande kantzon med till exempel honungört och perserklöver för att ge tillgång till nektar och pollen under en längre tid på sommaren.
- Behåll torrbackar, vägrenar och åkerholmar med tjärblomster och andra vilda blommor.

Sätt ut

Vallhumlan minskar kraftigt i Europa och har dött ut i Storbritannien. Där pågår projekt för att återetablera arten genom att sätta ut vallhumledrottningar från bland annat Sverige. I Sverige finns dock inte några vallhumlor att köpa för utsättning.

Tips!

Lär dig mer om nyttodjuret i odlingslandskapet med appen Nyttodjur. Du hittar den på AppStore eller GooglePlay.

Sök på *Jordbruksverket*

Text: Magnus Stenmark, Calluna AB.
Faktaundersökning: Björn Cederberg,
Björntjänst Naturvårdskonsult.